

FUND OG FORSKNING

BIND 58

2019

DET KGL. BIBLIOTEK

FUND OG FORSKNING

Bind 58

2019

FUND OG FORSKNING

I DET KONGELIGE BIBLIOTEKS

SAMLINGER

Bind 58

2019

With summaries

KØBENHAVN 2019

UDGIVET AF DET KGL. BIBLIOTEK

Om billedet på smudsomslaget:
Keld Helmer-Petersen: Fotografi fra serien Sydhavnen, 1965
Estate of Keld Helmer-Petersen

Det kronede monogram på kartonomslaget er tegnet af
Erik Ellegaard Frederiksen efter et bind fra Frederik 3.s bibliotek.

Om titelvignetten se s. 197

© Forfatterne og Det Kgl. Bibliotek

Redaktion:

Claus Røllum-Larsen

Temareaktion:

Caroline Nyvang, Mette Kia Krabbe
Meyer og Thomas Hvid Kromann

Artikler i *Fund og Forskning* gennemgår 'double blinded peer-review' for at kunne antages. Undtaget fra denne norm er dog i dette nummer artiklerne under 'Fund'.

Trykt på Munken Premium Cream 13 115 g
Dette papir overholder de i ISO 9706:1998
fastsatte krav til langtidsholdbart papir.

Grafisk tilrettelæggelse: Strandbygaard A/S

Tryk og indbinding: Strandbygaard A/S
Printed in Denmark
Oplag: 300 eks.

ISSN 0069-9896

OM FORFATTERNE

CHARLOTTE APPEL, f. 1960, dr.phil. i historie 2001. Lektor i dansk og skandinavisk kulturhistorie 1500-1800 ved Aarhus Universitet. Har især forsket i bog-, kirke- og uddannelseshistoriske emner. Har skrevet bl.a. disputatsen *Læsning og bogmarked i 1600-tallets Danmark*, I-II, 2001, og, sammen med Morten Fink-Jensen, *Når det regner på præsten. En kulturhistorie om sognepræster og sognefolk 1550-1750*, 2009. Med Karen Skovgaard-Petersen var hun assistant editor for det nordiske område ved *The Oxford Companion to the Book*, 2010, og med Ning de Coninck-Smith redaktør af fembindsværket *Dansk Skolehistorie. Hverdag, vilkår og visioner gennem 500 år*, 2013-15. Siden 2016 leder hun projektet "Children and books – enterprises and encounters" (c. 1790-1850), finansieret af Det Frie Forskningsråd og domicileret ved Det Kgl. Bibliotek, sammen med Nina Christensen.

LENE VINTHER ANDERSEN, f. 1977, cand.mag. i historie og dansk 2005. Arkivar på Dansk Folkemindesamling ved Det Kgl. Bibliotek. Arbejder med folkelige fortællinger, traditioner og trosforestillinger og har bl.a. skrevet om lykkeforestillinger i sagn og eventyr. Formidler Folkemindesamlingens materialer bredt gennem foredrag, webudstillinger, undervisning, brugervejledning samt fremvisninger i arkivet.

LOTTE THYRRING ANDERSEN, f. 1962, mag.art. i litteraturhistorie ved Aarhus Universitet 1991, ph.d. i nordisk sprog og litteratur ved Aarhus Universitet 2002. Ansat som seniorforsker i litteraturvidenskab ved Statsbiblioteket 2006. Har bl.a. udgivet Thøger Larsen: *Fire digtsamlinger 1904-1912* i serien Danske Klassikere (1995), *Det grønne mørke. Rummelighed og intethed i Frank Jægers digtning* (1996, magisterkonferens), *Gentagelsens poesi. Virkelighedsopfattelsen i Jørgen Gustava Brandts digtning* (2003, ph.d.-afhandling), *Poetiske forposter. Jens Kruuse og Heretica. Breve 1942-72. Per Højholt og Heretica. Breve 1948-53*. Udgivet sammen med Bruno Svindborg (2008). Bidrager til den tekstkritiske udgave af *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa* med efterskrift til bindet *Øvrige noveller og kortprosa* (udkommer efterår 2019).

INGER ELLEKILDE BONDE, f. 1982, ph.d. i kunst- og kulturvidenskab ved Københavns Universitet, 2019. Beskæftiger sig med det 20. århundredes fotografi i kulturhistorisk og kunstnerisk kontekst og har specifikt forsket i dansk og internationalt modernistisk fotografi i efterkrigstiden. Har desuden arbejdet med formidling i udstillinger ved Det Kgl. Bibliotek og har senest kurateret udstillingen *Finding Beauty – fotografi af Keld Helmer-Petersen* på Det Kgl. Bibliotek, København (14.6.2019-18.1.2020) med udspring i sin afhandling om fotografen.

NINA CHRISTENSEN, f. 1968, ph.d., professor i børnelitteratur og leder af Center for Børns Litteratur og Medier, Aarhus Universitet. Har særligt forsket i børnelitteraturhistorie, billedbøger og samspillet mellem børnelitteratur og opfattelser af barndom. Forfatter til *Den danske billedbog 1958-1999. Teori, analyse, historie*, 2003; *Barnesjælen. Børnelitteraturen og det romantiske barn*, 2005; og *Videbegær. Oplysning, børnelitteratur, dannelse*, 2012. Medredaktør af bogserien *Children's Literature, Culture, Cognition* (John Benjamins) og af 2. udgave af *Keywords for Children's Literature* (med Lissa Paul og Philip Nel, New York University Press). Fra 2016 tilknyttet projektet "Children and books – enterprises and encounters" (c. 1790-1850) ledet af Charlotte Appel, finansieret af Det Frie Forskningsråd og domicileret ved Det Kgl. Bibliotek.

METTE COLDING DAHL, f. 1976, cand.mag. i historie fra Københavns Universitet. Forskningsbibliotekar i Kort- og Billedsamlingen, Specialsamlinger, Det Kgl. Bibliotek. Arbejder bl.a. med luftfotografiets historie samt brug af historiske kort og billeder i slægts- og lokalhistorie. Har tidligere skrevet: *I Pest, blodsot og andre smitsomme sygers tid. Epidemien 1659-60 i et komparativt perspektiv*. Landbohistorisk Selskab, 2011. Luftfotografiets vej til succes. *Magasin fra Det Kgl. Bibliotek*, 2012, 4, s. 32-38. Medforfatter på: History, nation and performative cartography: the kingdom of Denmark. *Geoforum Perspektiv*, 2016, 27, s. 5-13. De Slesvigske Kriges Kort. *Magasin fra Det Kgl. Bibliotek*, 2014, 1, s. 21-32. Historical Oblique Aerial Photographs as a Powerful Tool for Communicating Landscape Changes. *Land Use Policy*, 2015, 43 (februar), s. 82-95.

AXEL TEICH GEERTINGER, f. 1968, ph.d. i musikvidenskab, 2009. Seniorforsker, centerleder ved Dansk Center for Musikudgivelse på Det Kgl. Bibliotek. Seniorredaktør ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab siden 2018. Særlig interesse for musikalsk editionsfilologi, værkerfor-

tegnelser og digital nodeedition. Har bl.a. udgivet kritiske udgaver af værker af Niels W. Gade og Peter Heise. Medudgiver af *Catalogue of Carl Nielsen's Works* (CNW, 2014/2016). Aktiv i det internationale *Music Encoding Initiative* og hovedudvikler af metadataeditoren *MerMEId*.

SARAH GIERSING, f. 1977, cand. mag. i historie 2006. Forskningsbibliotekar, Specialsamlinger, Det Kgl. Bibliotek. Arbejder med formidling af fotografi som kultur- og mediehistorie og som kunst. Har bidraget til flere bøger om og med fotografi og programlægger og kuraterer fotoudstillinger på Det Kgl. Bibliotek. Blandt de seneste udstillinger er *Sophia Kalkau & Ursula Andkjær Olsen: CIRKELBRYDER* (2019), *Kent Klich: Gaza Works* (2018), *Blinde Vinkler: Billeder af kolonien Dansk Vestindien* (2017, sammen med Mette Kia Krabbe Meyer og Mathias Danbolt) og *Joakim Eskildsen: En verden jeg kan tro på* (2015-16).

LENE HALSKOV HANSEN, f. 1955, mag.art. i nordisk folkemindeviden- skab fra Københavns Universitet. Arkivar og projektforsker ved Dansk Folkemindesamling, Det Kgl. Bibliotek. Forskningsområder: dansk folkemusik – især ballader, sangudtryk og sangens betydning, humor og skæmteviser, kædedans og folkemusikbevægelser. Har bl.a. skrevet “Forflytning af folkemusik fra ‘gulv til gulv’. En dansk folkemusikbe- vægelse i 1970-80’erne” – *www.danishmusicologyonline.dk*, 2018, s. 161-179. “Feltarbejde i lydarkiverne. Nøglehul til forståelse af musikalske livsfortællinger” – Owe Ronström. Gunnar Ternhag (red.): *Musiketno- logi – elva repliker om en vetenskap (Acta academiae regiae Gustavi Adolphi, 147)*, 2017, s. 53-68. *Balladesang og kædedans. To aspekter af dansk fol- kevisekultur*, 2015. Og “Ironi og forvirring i 1800-tallet. Perspektiver på viseforskningens alvor og almuens humor” – Märta Ramsten og Gunnar Ternhag (red.): *‘En aldeles egen och forträfflig National-Musik’. Nio författare om svenska folk-visor från forntidan (1814-1818)*, 2015, s. 113-134.

KRISTIAN HVIDT, f. 1929, cand.mag. i historie og fransk 1957, dr.phil. 1972 på afhandlingen *Flugten til Amerika eller drivkræfter i masseudvan- dringen fra Danmark 1864-1914*. Gæsteprofessor Minneapolis, USA, 1967, arkivar i Rigsarkivet 1957-64, Folketingsbibliotekar og -arkivar 1969-88. Har bl.a. skrevet *Edvard Brandes. Portræt af en radikal blæk- sprutte*, 1987, *Det moderne Gennembrud set af Erik og Amalie Skram*, 2015, *Det mousserende element. En jødisk bankierslægt*, 2017. Har udgivet H.C. Andersen: *Maries rejse. En illustreret gave fra digteren*, 2019.

THOMAS HVID KROMANN, f. 1974, ph.d. i dansk litteratur. Seniorforsker i Håndskriftsamlingen, Det Kgl. Bibliotek, København. Forsker inden for emner som danske og internationale avantgarder i 1950'erne og 1960'erne samt kunstnerbøger og forfatterarkiver. Har kurateret flere udstillinger og publiceret i danske og internationale tidsskrifter og bøger. Medredaktør af *Nye sprog, nye verdener. Hans-Jørgen Nielsens udvalgte artikler om kunst og kultur* (med Tania Ørum og Morten Thing), 2006, *Arena-information. Et kapitel i dansk forlags- og litteraturhistorie* (med Anders Juhl Rasmussen), 2011, *Danske kunstnerbøger/Danish Artists' Books* (med Maria Kjær Thomsen, Louise Sidenius og Marianne Vierø), 2013, *Stig Brøgger's Artists' Books* (med Tania Ørum), 2016, og *Danske litterære forfatterarkiver* (med Anders Juhl Rasmussen), 2020. Er for øjeblikket i gang med et forskningsprojekt om Asger Jorn og Guy Debords samarbejde inden for rammerne af Situationistisk Internationale.

METTE KIA KRABBE MEYER, f. 1970, ph.d. i kunst- og kulturvidenskab 2005. Seniorforsker, Specialsamlinger, Det Kgl. Bibliotek. Forsker tværvideenskabeligt og kombinerer fotografiteori og medievidenskab, kultur- og videnskabshistorie med samlingsvidenskab og digital humaniora. Har kurateret flere udstillinger og publiceret nationalt og internationalt. Seneste publikation er "Contested paradise: exhibiting images from the former Danish West Indies" i Anne Folke Henningsen, Malene Vest Hansen, Anne Gregersen (red.): *Curatorial Challenges: Interdisciplinary Perspectives on Contemporary Curating*, London 2019, s. 192-210.

CAROLINE NYVANG, f. 1978, ph.d., seniorforsker ved Dansk Folkemindesamling på Det Kgl. Bibliotek. Har arbejdet med bog- og kulturhistorie. Har senest skrevet om onlinesorgkultur samt de juridiske og etiske udfordringer, der knytter sig til forskellige analoge og digitale arkivformer.

SEBASTIAN OLDEN-JØRGENSEN, f. 1964, ph.d. i historie 1997, lektor i moderne historie ved Saxo-Instituttet, Københavns Universitet. Har bl.a. skrevet *Stormen på København 1659. Et københavnsk og nationalt erindringssted gennem 350 år*, 2011, *Ludvig Holberg som pragmatisk historiker. En historiografisk-kritisk undersøgelse*, 2015, *Herluf Trolle. Adelsmand, kriger og skolestifter*, 2016, *Svenskekrigene* (i serien *100 danmarkshistorier*), 2018. En fortidshistoriker og en samtidshistoriker. Ludvig Holberg og Charlotta Dorothea Biehl. *temp tidsskrift for historie*, 17 (2018), s. 50-66.

SONNY ANKJÆR SAHL, f. 1973, cand.mag. i filosofi fra Københavns Universitet 2002 og HA i erhvervsøkonomi. Forskningsbibliotekar ved Det Kgl. Bibliotek, København. Medlem af Forening for Boghaandværk, De Bangske Morgenmænd og medlem af bestyrelsen for Dansk Bibliofil-Klub. Bidragyder til bl.a. *Danske bogsamlere i det 20. århundrede*, 2012, og Kurt Rodahl Hoppe: *Bogsteder*, 2017. Har skrevet om kunstneren Carl Jensen i *Billede, Blad & Bog – Bladtegneren som bogillustrator* i *Bogvennen* (2018) og udvalgt og skrevet efterordet til novellesamlingen *Dronning af Saba og andre noveller* af Knut Hamsun 2019.

HENRIK SMITH-SIVERTSEN, f. 1973, cand.theol fra Aarhus Universitet, ph.d. i musikvidenskab fra Københavns Universitet. Seniorforsker, Afdeling for Digital Kulturarv og Medier, Det Kgl. Bibliotek, København. Forsker i populærmusik- og mediehistorie. Seneste udgivelser: *When the Hit Parade(s) Hit Denmark. Tunes for All? Music on Danish Radio*, Aarhus, 2018, s. 213-240. Medforfatter og redaktør på *Stil nu ind: Danmarks Radio og musikken*, Aarhus, 2018. Medforfatter på: *Livet skal jo leves – John Mogensen-Sangbogen*, 2018. *Mediastream – en søgning til forskel. Om Elvis Presley, Beatles og dengang Henry Cawling købte en ‘negerdreng’.* *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek*, 2017, 2 s. 21-31. *The Story of Svensktoppen: How the Swedish Music Industry Survived the Anglophone 1960s and Invested for the Future. Made in Sweden: Studies In Popular Music.* Routledge, 2016, s. 37-48.

LAURA SØVSØ THOMASEN, f. 1980, er uddannet mag.art og ph.d. i litteraturhistorie fra Aarhus Universitet. Hendes forskning handler primært om forholdet mellem litteraturen og naturvidenskaben i den tidlige moderne periode samt i 1800-tallet. Thomassen har publiceret om naturvidenskaben og litteraturen i blandt andet tidsskrifterne *Configurations*, *Passage* og *Interdisciplinary Science Review* og er anmelder for tidsskriftet *Metascience*. Thomassen har været ansat på Det Kgl. Bibliotek, København, og udviklet undervisningsmateriale til arkivalier fra H.C. Ørsted og Ole Rømer.

ANDERS TOFTGAARD, f. 1973, mag.art. i litteraturvidenskab og ph.d. i italiensk fra Københavns Universitet. Siden 2017 seniorforsker i bog-, biblioteks- og litteraturhistorie på Det Kgl. Bibliotek, København. Har udgivet artikler om tendenser i dansk boghistorie, om litteratur og national identitet, om oversættelser fra italiensk til dansk i 1500- og

1600-tallet, om franske politiske pamfletter fra 1600-tallet (mazari-nader), om den danske Montaigne-samler Frederik Thorkelin, om Montaigne og Speroni og om Giacomo Castelvetro's håndskrifter. Har udgivet bogen *Novellegrens fødsel. Fra Il Novellino til Decameron*, 2005. Sammen med Pia Schwarz Lausten har han skrevet forord til Thomas Harders danske oversættelse af *Dekameron*, 2019, samt skrevet om receptionen af Dante i Danmark.

ELD MAJ-BRITT OLMÜTZ ZIERAU, f. 1963, ph.d. i datalogi – digital bevaring 2011. IT-konsulent, Digital kulturarv, Det Kgl. Bibliotek, København. Forsker i digital bevaring, trendsøgning i større komplekse datamængder og understøttelse af digital humaniora. Arbejder en del internationalt med standarder og initiativer til understøttelse af bevaring og berigelse af vores digitale samlinger. Seneste publikation er “Preservation of Metadata – a strategy to ensure technology agnostic metadata preservation”. *Proceedings of the 16th International Conference on Preservation of Digital Objects (iPres)*, 2019.